

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 1477/05
27.12.2005. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Vesne Popović, Jasminke Stanojević, Mirjane Grubić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužioca AA, koga zastupa punomoćnik AB, advokat, protiv tuženih nedeljnika "BB" i ranijeg glavnog i odgovornog urednika VV, i novinara nedeljnika GG, koje zastupaju advokati DD i ĐĐ, radi naknade nematerijalne štete odlučujući o reviziji tuženih izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. 4900/04 od 23.9.2004. godine, u sednici održanoj 27.12.2005. godine, doneo je

P R E S U D U

PREINAČUJE SE presuda Okružnog suda u Beogradu Gž. 4900/04 od 23.9.2004. godine kojom je preinačena presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu P. 10152/01 od 19.11.2003. godine, u stavu prvom pa se odbija kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca radi naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda za iznos od 100.000,00 dinara.

U ostalom delu revizija se ODBIJA kao neosnovana.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P. 10152/01 od 19.11.2003. godine, obavezani su tuženi da tužiocu solidarno na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda isplate 50.000,00 dinara sa zateznom kamatom počev od momenta prvostepenog presuđenja pa do isplate. Izrekom u stavu drugom tužbeni zahtev za iznos od 4.950.000,00 dinara odbijen je kao neosnovan. Tuženi su obavezani da tužiocu na ime troškova postupka isplate 32.600,00 dinara.

Navedenom drugostepenom presudom preinačena je prvostepena presuda u odbijajućem delu pa je tužiocu na ime naknade nematerijalne štete dosuđen iznos od 200.000,00 dinara, uz obavezu tuženih da mu na ime troškova parničnog postupka isplate 58.400,00 dinara.

Protiv pravosnažne drugostepene presude u dosuđujućem delu tuženi su blagovremeno izjavili reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Tužilac je izjavio odgovor na reviziju.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu na osnovu člana 386. ranijeg ZPP ("Službeni list SFRJ" br. 4/77..."Službeni list SRJ" br. 03/02) koji se primenjuje na osnovu člana 491. stav 4. novog ZPP ("Službeni glasnik RS" br. 125/04) pa je našao da je revizija delimično osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačka 11. ranijeg ZPP na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, u nedeljniku "BB" od ____ godine objavljen je tekst pod naslovom "____" čiji je autor tuženi novinar GG. Tekst predstavlja kombinaciju činjeničnih iskaza i tvrdnji i vrednosnih sudova. Između ostalog sadrži i komentar "____", dok je na drugom delu teksta tuženi novinar zaključio da likovi (mислеći i na tužioca) "____". U istom nedeljniku br. ____ od ____ godine na strani ____ i ____ objavljen je tekst istog novinara, napisan u formi komentara na tužbu, povodom ranije objavljenog citiranog teksta "____" uz ponavljanje delova ranijeg teksta i dodate komentare koji se odnose na tužiočevo ranije i trenutno zaposlenje. Prvotuženi je izdavač nedeljnika "BB", a u vreme objavljivanja teksta glavni i odgovorni urednik nedeljnika "BB" bio je drugotuženi. U toku prvostepenog postupka izvršen je uvid u video zapise TV Beograda - emisije koju je uređivao, vodio ili za koju je tužilac radio priloge, pa je utvrđeno da ni u jednoj od emisija tužilac nije pominjao "____" niti "____". Posle objavljivanja spornih tekstova tužilac i njegova porodica počeli su da dobijaju anonimne pozive i ispisane poruke u kojima je tužilac nazivan fašistom, što je kod njega uzrokovalo intenzivne duševne bolove.

Na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno je primenjeno materijalno pravo kada je utvrđeno postojanje građansko pravne odgovornosti tuženih za nastalu štetu po osnovu krivice (član 154. stav 1. ZOO) i kada su tuženi solidarno obavezani na naknadu nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda iz člana 200. ZOO. U konkretnom slučaju kao osnov odgovornosti tuženih nisu primenjene odredbe sada važećeg Zakona u javnom informisanju jer se štetni događaj dogodio u 2001. godini kada su prestale da važe odredbe Zakona o javnom informisanju iz 1998. godine. Takođe na rešenje konkretnog odnosa nije primenjena ni Evropska konvencija o osnovnim ljudskim pravima i slobodama imajući u vidu da je njena ratifikacija izvršena

2003. godine (posle štetnog događaja).

U medijskom pravu, a u sukobu između slobode izdržavanja i osnovnih prava ličnosti (čast i ugled) u načelu važi pravilo da su vrednosni sudovi slobodni ali da činjenični nisu. Činjenični iskazi su podložni proverljivosti i u prezentiranju činjenica novinar nema potpunu slobodu, već mora postupati sa novinarskom pažnjom koja podrazumeva napor da se utvrdi istinitost činjenica. U konkretnom slučaju napred citirani činjenični iskaz se mogao proveriti (da tužilac nije u TV emisiji izrekao tu činjeničnu tvrdnju) što novinar nije učinio. Vrednosni sud u novinskom tekstu je, između ostalog, obrazovan i tom imputacijom, očigledno radi pojačavanja utiska koji treba da proizvode i zbog toga je tužiocu povređena čast (svest koju svako ima o sebi). Sa druge strane negativan vrednosni sud nije upućen samo javnosti, već mu je bio cilj povreda i omalovažavanje ličnosti jer ima elemente podsticanja nasilja (streljanje bez suda) što oslikava govor mržnje koji je nedopušten bez obzira na učinjeno (zločine u demokratskom društvu sankcioniše sud). Takvo tretiranje tužioca ukazuje i da je vrednosni sud uvredljiv preko razumne mere i da on u kombinaciji sa neistinitim činjeničnim iskazom uzrokuje povredu časti i ugleda tužioca zbog čega su autor teksta, glavni urednik i izdavač novina odgovorni za nematerijalnu štetu po članu 200. ZOO.

Međutim određivanje visine naknade nematerijalne štete od strane drugostepenog suda nije pravilno jer nisu dovoljno cenjene sve okolnosti slučaja (Vrhovni sud smatra da je naknada previsoko određena). Naime, članak u nedeljniku (kolumna) predstavlja kombinaciju činjeničnih i vrednosnih sudova koji se međusobno prepliću i kritika je saopštena ne samo javnosti već i novinaru (novinarima) kao pripadniku javne i društvene delatnosti koji zbog prirode posla mora biti izložen kritici i javnom procenjivanju; kolumna pretpostavlja aktuelnost i opštest pitanja i određeni umereni stupanj preterivanja i provokacije, slobodan izraz i kritičnost. Status tužioca i izložene karakteristike članka drugostepeni sud nije cenio u dovoljnoj meri. Sa druge strane pravična naknada nematerijalne štete predstavlja satisfakciju (moralno zadovoljenje) koja se izražava u novcu kojim će se ublažiti, a ne u potpunosti reparirati duševni bol; ona ne predstavlja novčanu kaznu, a ni sredstvo za popravljavanje porodičnog budžeta. Osim toga, prilikom odmeravanja visine mora se imati u vidu vreme prvostepenog presuđenja i tadašnje društveno ekonomske prilike kao i međusobni odnos drugih vidova nematerijalne štete u pogledu odmeravanja visine naknade (2003. godina).

Dosuđivanje naknade u iznosu višem od 100.000,00 dinara bilo bi u suprotnosti sa članom 200. stav 2. ZOO (značaju povređenog dobra, cilju kome naknada služi i težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom).

Na osnovu člana 395. stav 2. i člana 393. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća – sudija

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

SM